

Bruxelles, 3. travnja 2020.
(OR. en)

7195/20

Međuinstitucijski predmet:
2020/0051(COD)

WTO 67
COWEB 39
AGRI 107
UD 59
TDC 1
CODEC 248

PRIJEDLOG

Od:	Glavni tajnik Europske komisije, potpisao g. Jordi AYET PUIGARNAU, direktor
Datum primitka:	3. travnja 2020.
Za:	g. Jeppe TRANHOLM-MIKKELSEN, glavni tajnik Vijeća Europske unije
Br. dok. Kom.:	COM(2020) 135 final
Predmet:	Prijedlog UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske unije ili su s njim povezani

Za delegacije se u prilogu nalazi dokument COM(2020) 135 final.

Priloženo: COM(2020) 135 final

EUROPSKA
KOMISIJA

Bruxelles, 3.4.2020.
COM(2020) 135 final

2020/0051 (COD)

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA

**o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera
za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske
unije ili su s njim povezani**

OBRAZLOŽENJE

1. KONTEKST PRIJEDLOGA

• Razlozi i ciljevi prijedloga

Predložene autonomne trgovinske mjere jedan su od instrumenata za provedbu politike EU-a prema zapadnom Balkanu, kako je definirana u Procesu stabilizacije i pridruživanja, koji je Europska komisija pokrenula u svibnju 1999. Europsko vijeće je na svojem sastanku u Lisabonu 23. i 24. ožujka 2000. zaključilo da sporazumima o stabilizaciji i pridruživanju sa strankama zapadnog Balkana treba prethoditi asimetrična liberalizacija trgovine. Asimetrična liberalizacija trgovine utvrđena je Uredbom Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja ili su s njim povezani, a primjenjuje se do 31. prosinca 2020.

Sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju sada su sklopljeni između Unije i svih zainteresiranih strana sa zapadnog Balkana, a posljednji s Kosovom* stupio je na snagu 1. travnja 2016.

Uzimajući u obzir razlike u opsegu liberalizacije carina u okviru ugovornih režima koji su uspostavljeni između Unije i svih sudionica u Procesu stabilizacije i pridruživanja te povlastice odobrene u skladu s Uredbom (EZ) br. 1215/2009, predlaže se produljenje trajanja Uredbe (EZ) br. 1215/2009 do 31. prosinca 2025.

• Dosljednost s postojećim odredbama politike u određenom području

Prijedlog je u skladu sa stalnom potporom EU-a postupnoj gospodarskoj integraciji te regije s EU-om i pojedinačnim procesima pristupanja.

Iako je većina trgovinskih povlastica koje su prvotno dodijeljene zapadnom Balkanu u okviru autonomnih trgovinskih režima sada dio njihovih sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju s Unijom, ograničene povlastice dodijeljene ovom Uredbom i dalje pružaju znatnu potporu regionalnom gospodarstvu. Te povlastice omogućuju suspenziju posebnih carina koje se uobičajeno primjenjuju na voće i povrće te uključivanje ukupne kvote za vino dostupne nakon iscrpljivanja nacionalnih kvota za vino tih zemalja.

Sustav autonomnih trgovinskih mjera pridonio je širenju ukupne trgovine između EU-a i zapadnog Balkana, koja je 2018. premašila 54 milijarde EUR. EU je njihov vodeći trgovinski partner i čini više od 72 % ukupne trgovine te regije.

• Dosljednost u odnosu na druge politike Unije

Ovaj je prijedlog u potpunosti u skladu s Izjavom iz Sofije od 17. svibnja 2018., u kojoj se EU obvezao na pojačano djelovanje na svim razinama kako bi pružio potporu političkoj, gospodarskoj i društvenoj preobrazbi te regije. Dosljedan je i u odnosu na političke smjernice nove Komisije, koja je ponovno potvrdila europsku perspektivu zapadnog Balkana i svoju važnu ulogu u kontinuiranom procesu reformi diljem regije. Europska unija nastoji promicati mir, stabilnost i gospodarski razvoj u toj regiji te joj otvoriti put za integraciju u EU.

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

2. PRAVNA OSNOVA, SUPSIDIJARNOST I PROPORCIONALNOST

- **Pravna osnova**

Pravna je osnova prijedloga članak 207. stavak 2. Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

- **Supsidijarnost (za neisključivu nadležnost)**

Nije primjenjivo.

- **Proporcionalnost**

Predložene mjere pokazale su pozitivan učinak na zemlje korisnice jer doprinose njihovu gospodarskom razvoju, posebno uspostavom snažnih partnerstava između poduzeća iz EU-a i lokalnih proizvođača u regiji zapadnog Balkana. Prijedlog o produljenju mjera za dodatnih pet godina stoga se smatra najprikladnijom mjerom za osiguranje održivog gospodarskog razvoja partnera sa zapadnog Balkana, uz izbjegavanje vrlo dugog i složenog procesa izmjene svakog pojedinačnog bilateralnog trgovinskog sporazuma u okviru sporazumâ o stabilizaciji i pridruživanju.

- **Odabir instrumenta**

Autonomne trgovinske mjere Europskoj uniji omogućuju da u iznimnim okolnostima dodijeli vrlo konkretne i ciljane povlastice koje inače ne bi bile dodijeljene u kontekstu sporazuma o slobodnoj trgovini jer bi se time stvorili presedani koji nisu u interesu Unije.

3. REZULTATI EX POST EVALUACIJA, SAVJETOVANJA S DIONICIMA I PROCJENE UČINAKA

- **Ex post evaluacija/provjera primjerenosti postojećeg zakonodavstva**

S obzirom na vrlo ograničeno područje primjene mjera, nije provedena nijedna formalna ex post evaluacija.

- **Savjetovanja s dionicima**

Nisu održana nikakva službena savjetovanja s dionicima, ali su stranke korisnice jednoglasno i opetovano izrazile interes za nastavaka mjera, dok na raznim komunikacijskim platformama koje su službe Komisije uspostavile za industriju EU-a nije bilo nikakvih prigovora europskih gospodarskih subjekata.

- **Prikupljanje i primjena stručnih znanja**

Nije primjenjivo.

- **Procjena učinka**

U paketu instrumenata za bolju regulativu produljenje postojećih protokola s trećim zemljama izričito se izuzima iz procjene učinka.

Predložene mjere bile su na snazi gotovo dvadeset godina, ali su sada znatno smanjene jer je većina povlastica postupno integrirana u pojedinačne sporazume o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i korisnica. Iako se procijenjeni učinak smatra minimalnim u smislu carina koje je EU izgubio (na temelju vrijednosti uvoza u 2018. to je otprilike 23,5 milijuna EUR za svih šest korisnica zajedno), smatra se da je produljenje mjera najbolje jamstvo predanosti EU-a trgovinskoj integraciji zapadnog Balkana. Pridonijelo bi i osiguranju stabilnosti uvjeta pristupa tržištu za gospodarske subjekte u regiji i u EU-u.

Na temelju procjene Komisije nakon terenskih posjeta regiji pokazalo se da su mjere koristile velikom broju malih poljoprivrednih proizvođača, a mnogi od tih lokalnih proizvođača uspostavili su snažna partnerstva s poduzećima u EU-u. Ako se Uredba 1215/2009 do 31. prosinca 2020. ne produlji, zapadni Balkan bit će privremeno lišen liberaliziranog pristupa tržištu za ključne poljoprivredne proizvode (voće i povrće), koji su od velike važnosti za tu osjetljivu regiju.

EU bi svim sredstvima trebao izbjeći ponavljanje stanja iz 2010., kada produljenje nije izglasano na vrijeme, čime su stvoreni ozbiljni poremećaji na poljoprivrednim tržištima zapadnog Balkana. Retroaktivna primjena povrata carina ne bi smjela biti alternativa jer je komplicirana, odnosno podrazumijeva znatno administrativno opterećenje, a gospodarski subjekti mjesecima čekaju na naknade. Poremećaj pravnog okvira ne bi samo stvorio neposrednu gospodarsku štetu već bi poslao poruku o nestabilnom i nesigurnom poslovnom okruženju.

- **Primjerenost propisa i pojednostavnjivanje**

Budući da se predložene mjere primjenjuju već gotovo 20 godina, korisnice su vrlo dobro informirane i znaju kako ispuniti uvjete predviđene Uredbom. Osim toga, predloženom Uredbom ažuriraju se odredbe i ukidaju neki njihovi zastarjeli dijelovi.

- **Temeljna prava**

Prema članku 2. stavku 1. točki (d) Uredbe (EZ) br. 1215/2009 pravo na korištenje povlastica uvjetovano je suzdržavanjem korisnica od sudjelovanja u teškom i sustavnom kršenju ljudskih prava, uključujući temeljna prava radnika, temeljna načela demokracije i vladavinu prava.

4. UTJECAJ NA PRORAČUN

Predložena Uredba ne uzrokuje dodatne troškove za proračun EU-a. U razdoblju od 2020. do 2025. neće biti dodatnog gubitka prihoda od carina na proizvode sadašnjih korisnica. Hipotetski prihodi koji su se mogli prikupiti od dodatnog novog uvoza ne smatraju se gubitkom prihoda od carina.

5. OSTALI DIJELOVI

- **Planovi provedbe i mehanizmi praćenja, evaluacije i izvješćivanja**

U kontekstu sastanaka pododborâ koji se održavaju u okviru sporazumâ o stabilizaciji i pridruživanju, praćenje korištenja bilateralnih povlastica i izvješćivanje o tome redovito je na dnevnom redu bilateralnih rasprava s partnerima sa zapadnog Balkana.

- **Dokumenti s obrazloženjima (za direktive)**

Nije primjenjivo.

- **Detaljno obrazloženje posebnih odredbi prijedloga**

Prijedlogom su obuhvaćene tri skupine odredaba o sljedećem:

- (1) Promjeni imena dviju korisnica kako bi se uzela u obzir najnovija dogovorena terminologija, i to zamjenom naziva „bivša jugoslavenska republika Makedonija” nazivom „Sjeverna Makedonija” i zamjenom naziva „carinsko područje Kosova” nazivom „Kosovo*”, kako se koristi u Sporazumu o stabilizaciji i pridruživanju s

EU-om. Na temelju toga sva upućivanja na „zemlje” ili „zemlje i područja” zamjenjuju se riječima „stranke”.

- (2) Ažuriranju članka 3. nakon izmjena uvedenih Delegiranom uredbom Komisije (EU) 2017/1464 od 2. lipnja 2017.: s obzirom na to da su jednostrane povlastice za Kosovo uključene u Sporazum o stabilizaciji i pridruživanju između EU-a i Kosova, koji je stupio na snagu 1. travnja 2016., autonomne trgovinske povlastice više se ne odnose na trgovinske povlastice za ribolov ili goveđe meso. Stoga se radi jasnoće predlaže brisanje svih upućivanja na te dvije kategorije proizvoda.
- (3) Produljenju primjene Uredbe do 31. prosinca 2025.

Prijedlog

UREDBE EUROPSKOG PARLAMENTA I VIJEĆA**o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske unije ili su s njim povezani**

EUROPSKI PARLAMENT I VIJEĆE EUROPSKE UNIJE,

uzimajući u obzir Ugovor o funkcioniranju Europske unije, a posebno njegov članak 207. stavak 2.,

uzimajući u obzir prijedlog Europske komisije,

nakon prosljeđivanja nacрта zakonodavnog akta nacionalnim parlamentima,

u skladu s redovnim zakonodavnim postupkom,

budući da:

- (1) Uredbom Vijeća (EZ) br. 1215/2009¹ predviđen je neograničen bescarinski pristup tržištu Unije za gotovo sve proizvode podrijetlom iz stranaka sudionica u Procesu stabilizacije i pridruživanja do trenutka kada se s tim strankama sklope bilateralni sporazumi.
- (2) Sklopljeni su sporazumi o stabilizaciji i pridruživanju sa svih šest stranaka, od kojih je posljednji sklopljen između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Kosova*, s druge strane, stupio na snagu 1. travnja 2016.
- (3) Delegiranom uredbom Komisije (EU) br. 2017/1464² izmijenjena je Uredba (EZ) br. 1215/2009 radi uklanjanja bilateralnih povlastica dodijeljenih Kosovu, ali uz zadržavanje jednostrane povlastice dodijeljene svim korisnicama sa zapadnog Balkana u obliku suspenzije svih carina na proizvode obuhvaćene poglavljima 7. i 8. Kombinirane nomenklature i njihova pristupa ukupnoj carinskoj kvoti za vino od 30 000 hl.
- (4) Uzimajući u obzir razlike u opsegu liberalizacije carina u okviru ugovornih režima koji su uspostavljeni između Unije i svih sudionica u Procesu stabilizacije i pridruživanja te povlastice odobrene u skladu s Uredbom (EZ) br. 1215/2009, predlaže se produljenje razdoblja primjene Uredbe (EZ) br. 1215/2009 do 31. prosinca 2025.

¹ Uredba Vijeća (EZ) br. 1215/2009 od 30. studenoga 2009. o uvođenju izvanrednih trgovinskih mjera za zemlje i područja koji sudjeluju u Procesu stabilizacije i pridruživanja Europske unije ili su s njim povezani (SL L 328, 15.12.2009., str. 1.).

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

² Delegirana uredba Komisije (EU) 2017/1464 od 2. lipnja 2017. o izmjeni Uredbe Vijeća (EZ) br. 1215/2009 u pogledu trgovinskih povlastica odobrenih Kosovu* nakon stupanja na snagu Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europske unije i Europske zajednice za atomsku energiju, s jedne strane, i Kosova, s druge strane.

- (5) Produljenje razdoblja primjene Uredbe (EZ) br. 1215/2009 smatra se najboljim jamstvom Unijine predanosti trgovinskoj integraciji zapadnog Balkana. Trebalo bi pridonijeti i osiguranju stabilnosti uvjeta pristupa tržištu za gospodarske subjekte u regiji i u Uniji.
- (6) Osim toga, potrebno je izmijeniti nazive dviju korisnica kako bi se uzela u obzir najnovija dogovorena terminologija.
- (7) Uredbu (EZ) br. 1215/2009 trebalo bi stoga na odgovarajući način izmijeniti,
- DONIJELI SU OVU UREDBU:

Članak 1.

Uredba (EU) 1215/2009 mijenja se kako slijedi:

- (1) članak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„Članak 1.

Preferencijalni aranžmani

1. Uvoz u Uniju proizvoda obuhvaćenih poglavljima 7. i 8. Kombinirane nomenklature podrijetlom iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova*, Sjeverne Makedonije i Srbije ne podliježe količinskim ograničenjima ili mjerama s istovjetnim učinkom i izuzima se od carina i pristojbi s istovjetnim učinkom.
 2. Na proizvode podrijetlom iz Albanije, Bosne i Hercegovine, Crne Gore, Kosova, Sjeverne Makedonije i Srbije i dalje će se primjenjivati odredbe ove Uredbe ako je tako navedeno. Na takve proizvode primjenjivat će se i sve povlastice predviđene ovom Uredbom koje su povoljnije od onih predviđenih bilateralnim sporazumima između Unije i tih stranaka.”;
- (2) članak 2. mijenja se kako slijedi:
- (a) u stavku 1. točke (a), (b), (c) i (d) zamjenjuju se sljedećim:

„(a) poštovanju definicije „proizvoda s podrijetlom” utvrđene u glavi II. poglavlju 1. odjeljku 2. pododjeljcima 4. i 5. Delegirane uredbe Komisije 2015/2446 i glavi II. poglavlju 2. odjeljku 2. pododjeljcima 10. i 11. Provedbene uredbe Komisije 2015/2447;

(b) suzdržavanju stranaka iz članka 1. od toga da od 30. rujna 2000. uvedu nove carine i pristojbe s istovjetnim učinkom i nova količinska ograničenja ili mjere s istovjetnim učinkom na uvoz podrijetlom iz Unije, povećaju postojeće carine ili pristojbe odnosno da uvedu ikakva druga ograničenja;

(c) uključivanju korisnica u učinkovitu upravnu suradnju s Unijom kako bi se spriječila opasnost od prijevara; i

(d) suzdržavanju stranaka iz članka 1. od sudjelovanja u teškom i sustavnom kršenju ljudskih prava, uključujući temeljna prava radnika, temeljna načela demokracije i vladavinu prava.”;
 - (b) stavak 3. zamjenjuje se sljedećim:

* Ovim se nazivom ne dovode u pitanje stajališta o statusu te je on u skladu s rezolucijom Vijeća sigurnosti Ujedinjenih naroda 1244/1999 i mišljenjem Međunarodnog suda o proglašenju neovisnosti Kosova.

„Ako stranka ne poštuje stavak 1. točku (a), (b) ili (c) ili stavak 2., Komisija putem provedbenih akata može potpuno ili djelomično suspendirati pravo dotične stranke na povlastice na temelju ove Uredbe. Ti se provedbeni akti donose u skladu s ispitnim postupkom iz članka 8. stavka 4.”;

(3) članak 3. mijenja se kako slijedi:

(a) stavak 1. zamjenjuje se sljedećim:

„Za određena vina iz Priloga I. podrijetlom iz stranaka korisnica iz članka 1. suspendiraju se carine koje se primjenjuju na uvoz u Uniju, i to na razdoblje, u visini i u okviru carinskih kvota Unije te pod uvjetima navedenima u tom Prilogu za svaki proizvod i podrijetlo.”;

(b) stavak 2. briše se;

(4) članak 4. briše se;

(5) u članku 5. prvi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Carinskim kvotama iz članka 3. stavka 1. ove Uredbe upravlja Komisija u skladu s glavom II. poglavljem 1. odjeljkom 1. Provedbene uredbe Komisije 2015/2447.”;

(6) u članku 7. točke (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) prilagodbi potrebnih nakon odobravanja trgovinskih povlastica na temelju drugih aranžmana između Unije i stranaka iz članka 1.;

(c) potpune ili djelomične suspenzije prava dotične stranke na povlastice na temelju ove Uredbe, ako dotična stranka ne poštuje uvjete utvrđene u članku 2. stavku 1. točki (d).”;

(7) članak 10. stavak 1. mijenja se kako slijedi:

(a) uvodna rečenica prvog podstavka zamjenjuje se sljedećim:

„Ako Komisija utvrdi da postoji dovoljno dokaza o prijevari ili uskraćivanju upravne suradnje potrebne za provjeru dokaza o podrijetlu, dokaza o velikom porastu izvoza u Uniju koji nadilazi uobičajenu razinu proizvodnje i izvoznog kapaciteta ili o tome da stranke iz članka 1. ne poštuju članak 2. stavak 1. točku (a), (b) ili (c), ona može poduzeti mjere za potpunu ili djelomičnu suspenziju aranžmana predviđenih ovom Uredbom na razdoblje od tri mjeseca, pod uvjetom da je prije toga.”;

(b) u prvom podstavku točke (b) i (c) zamjenjuju se sljedećim:

„(b) pozvala države članice da poduzmu mjere predostrožnosti potrebne kako bi se zaštitili financijski interesi Unije i/ili osiguralo da stranke korisnice poštuju članak 2. stavak 1.;

(8) (c) objavila obavijest u *Službenom listu Europske unije* u kojoj se navodi da postoje osnovane sumnje u primjenu preferencijalnih aranžmana i/ili poštovanje članka 2. stavka 1. od strane dotične stranke korisnice, što može dovesti u pitanje njezino pravo daljnjeg korištenja povlastica koje su joj odobrene na temelju ove Uredbe.”;

(9) u članku 12. drugi stavak zamjenjuje se sljedećim:

„Primjenjuje se do 31. prosinca 2025.”;

(10) Prilog I. zamjenjuje se tekstom u Prilogu I. ovoj Uredbi.

Članak 2.

Ova Uredba stupa na snagu sedmog dana od dana objave u *Službenom listu Europske unije*.

Ova je Uredba u cijelosti obvezujuća i izravno se primjenjuje u svim državama članicama.

Sastavljeno u Bruxellesu,

*Za Europski parlament
Predsjednik*

*Za Vijeće
Predsjednik*

